

**Силабус навчальної дисципліни
«ЦИФРОВА ОБРОБКА СИГНАЛ»
Освітньо-професійна програма:
«Програмно-апаратні засоби криптографічного захисту
безпілотних аерокосмічних комплексів»
Спеціальність: 153 Мікро- та наносистемна техніка
Галузь знань: 15 Автоматизація та приладобудування**

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компонента ОП
Курс	3 (третій)
Семестр	парний
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4,0 кредити / 120 годин
Мова викладання	Українська, англійська
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Математичний опис цифрових сигналів, дискретне перетворення Фур'є, z-перетворення, опис дискретних лінійних систем (ЛДС) у часі, у z-області та у частотній області. Розглядаються рекурсивні і нерекурсивні ЛДС, їх структурні схеми. Значна увага приділяється вивченню цифрових фільтрів зі скінченною імпульсною характеристикою (СІХ-фільтри) і нескінченною імпульсною характеристикою (НІХ-фільтри). Висвітлюються методи синтезу цифрових фільтрів різного призначення, адаптивні системи обробки цифрових сигналів. Розглядаються методи опису та синтезу нелінійних дискретних систем на основі функціональних поліномів Вольтерра.

Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Цифрові сигнали знаходять все більш широке застосування в різних галузях науки і техніки. Їх питома вага в теорії та методах обробки сигналів весь час зростає. І в першу чергу це стосується засобів цифрової обчислювальної техніки. Зокрема, системи цифрової обробки сигналів (ЦОС) застосовуються скрізь, де виконується обробка інформації в електронних та радіоелектронних системах. Це, наприклад, обробка зображень, телекомунікація, розпізнавання та синтез мови, озвучення тексту, військові цілі (безпечний зв'язок, робота з радарми, управління ракетами), біомедицина, загальноспоживацькі цілі (цифрові сотові мобільні телефони, цифрове телебачення, цифрові камери, музика та відео через Internet і таке інше). Таке широке застосування методів ЦОС обумовлено значними їх перевагами у порівнянні з аналоговими методами обробки. Зокрема, це їх висока завадостійкість та надійність, висока гнучкість та універсальність, стійкість до впливу зовнішнього середовища та старіння, низьке енергоспоживання, висока швидкість обробки сигналів. Тому метою дисципліни і є висвітлення сучасних методів та алгоритмів ЦОС, зокрема із застосуванням електронної обчислювальної техніки, синтезу та аналізу різного типу дискретних систем, що знаходять широке застосування в галузі автоматизації та приладобудування, зокрема, в мікро- та наносистемній техніці.
Чому можна навчитися (результати навчання)	По завершенні вивчення дисципліни студенти набувають знань для успішного опрацювання математичних моделей цифрових сигналів, що використовуються в мікро- та наносистемній техніці різного призначення та розв'язання задач, пов'язаних з аналізом та синтезом систем обробки цифрових сигналів, в тому числі і випадкових
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	Компетентнісний підхід навчальної дисципліни орієнтується на кінцевий результат освітнього процесу, спрямований на формування у майбутнього фахівця готовності ефективно використовувати набуті знання для вирішення задач аналізу та синтезу дискретних систем обробки цифрових сигналів, зокрема, цифрових фільтрів, диференціаторів, перетворювачів Гільберта, адаптивних систем обробки інформації та інш.

Навчальна логістика	Зміст дисципліни: Математичний опис дискретних сигналів. Опис лінійних дискретних систем (ЛДС) у часі. Опис ЛДС у z-області. Опис ЛДС у частотній області. Структурні схеми ЛДС. Опис ЛДС у просторі станів. Дискретні випадкові сигнали. Дія дискретних випадкових сигналів на ЛДС. Квантування сигналів в цифрових системах. Ефекти квантування в цифрових системах. Вступ до цифрових фільтрів. СІХ-фільтри з лінійною фазочастотною характеристикою. Синтез СІХ-фільтрів методом вікон. Синтез оптимальних за Чебишовим СІХ-фільтрів. Цифровий перетворювач Гільберта. Цифрові диференціатори. Синтез НІХ-фільтрів. Метод білінійного z-перетворення. Основи адаптивної обробки сигналів. Рекурентні алгоритми адаптації. Багатошвидкісні системи ЦОС. Нелінійні дискретні системи Види занять: Лекції, лабораторні, практичні, модульні контрольні роботи. Методи навчання: Навчально-дослідницькі на основі розповіді, дискусії, комп'ютерного моделювання та роботи онлайн. Форми навчання: Очна, дистанційна.
Пререквізити	Загальні знання з програм вищої математики та фізики, основи мікро- та наноелектронних кіл, вільне володіння комп'ютером.
Пореквізити	Оволодіння принципами цифрової обробки сигналів можуть бути використані під час написання бакалаврської та магістерської робіт, а також у подальшому при дослідженні та розробці ефективних алгоритмів та систем цифрової обробки сигналів в мікро- та наносистемній техніці.
Інформаційне забезпечення з фонду та репозиторію НТБ НАУ	http://er.nau.edu.ua/ http://www.lib.nau.edu.ua/main/ ntb@nau.edu.ua
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Навчальні заняття проводяться в спеціалізованій аудиторії, оснащений комп'ютерною та проекційною технікою. Студенти забезпечуються електронними навчальними посібниками, лабораторним практикумом, пакетами прикладних програм та іншими навчально методичними засобами.

Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Контрольні заходи з навчальної дисципліни проводяться у формі: поточного контролю – визначення викладачем якості знань на підставі виконаних студентом робіт, в тому числі самостійних, тестів та інших завдань, з виставленням балів згідно із критеріями і шкалою оцінювання, затвердженими кафедрою; проміжного контролю – діагностика рівня опанування навчальним матеріалом в межах змістового модулю; підсумкового контролю (диференційований залік) – діагностика рівня опанування навчальним матеріалом в межах усієї навчальної дисципліни із оцінюванням результатів за національною шкалою і шкалою ECTS; Форма проведення диференційований заліку визначається відповідним рішенням кафедри і може базуватися як на традиційній системі опитування за білетами, так і на основі співбесіди.
Кафедра	Електроніки, робототехніки і технологій моніторингу та Інтернету речей (ЕРМІТ)
Факультет	Аеронавігації, електроніки та телекомунікації (ФАЕТ)
Викладач 	ПІБ Бойко Іван федорович Посада: Професор Вчений ступінь: Доктор техн. наук Профайл викладача: http://kafelec.nau.edu.ua Тел.: +38 (050) 570-48-28 E-mail: ifboiko@ukr.net Робоче місце: НАУ, к. 3, ауд. 3-405
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс; викладання англійською або українською мовою (за бажанням слухачів)
Лінк на дисципліну	http://kafelec.nau.edu.ua

Завідувач кафедри

Шутко В. М.

Розробник

Бойко І. Ф.